Leestafel.

1. Gereformeerd Theologisch Tijdschrift. Redactie: Dr. G. Ch. Aalders, Dr. T. Hoekstra, Dr. G. Keizer, Ds. C. Lindeboom, Dr. J. Ridderbos. Uitgave van A. Gezelle Meerburg-Heusden.

In nieuw, bij zijn voornamen inhoud meer passend formaat, is de 1e aflevering van den 16en jaargang van dit vak-tijdschrift in de Meimaand verschenen.

Deze aflevering opent met een bespreking van Albrecht Ritschl en Wilhelm Hermann door Dr. A. G. Honig.

Aanleiding daartoe vond de hoogleeraar in de omstandigheid, dat de redactie van het Tijdschrift hem ter recensie had toegezonden twee, ten vorige jare verschenen akademische dissertaties en wel die van Dr. Kuipers: »de Theologie van Albrecht Ritschl" en van Dr. I. C. Roose: „de Theologie van W. Hermann".

De Kamper dogmaticus, die met de nieuwe en nieuwste theologie niet minder dan met onze oude vertrouwd is, heeft zich blijkbaar gezet tot een vrij uitvoerige bespreking van de twee zoo even genoemde Duitsche theologen. De 18 bladzijden toch, die hij voor deze aflevering schreef, vormen nog maar het begin der bespreking van Ritschl.

Ook daarin toont hij reeds de hem door de redactie opgedragen taak niet te vergeten.

Die 18 bladzijden geven mij grond te vermoeden, dat wanneer deze bespreking, welke Prof. Honig met zijn bekende bescheidenheid een »vluchtige" noemt, voltooid zal zijn, wij daarin een doorwrochte studie zullen hebben. 'n Studie waarbij het evenmin aan objectieve uiteenzetting als aan kritiek, zoowel immanente als van uit gereformeerd standpunt, zal ontbreken.

Bij wijze van inleiding liet Honig 6 bladzijden voorafgaan waarin hij het heeft over »eb en vloed op het gebied der Theologie en der Wijsbegeerte«. Bladzijden, waarin hij vooral aanwijst hoe dit »eb en vloed« geldt ten opzichte van Kant en Hegel, om dan, na van de herleving van het Hegelianisme in dezen tijd en ook ten onzent te hebben gesproken, te komen op de herleving van het Kantianisme in de tweede helft der vorige eeuw, en zoo op Ritschl.

In de daarop volgende bladzijden bepaalt Dr. Honig zich in hoofdzaak tot de biographie en de hoofdwerken van Ritschl en de beteekenis van diens School, waarbij hij dan tevens zijn oordeel uitspreekt over wat Kuipers daaromtrent schrijft in zijn dissertatie.

Maakt het Gereformeerd Theologisch Tijdschrift met deze bijdrage van Prof. Honig een goed figuur, niet minder doet het dat met die van Dr. G. Ch. Aalders over Het Huwelijk van Hosea. Met de twee opvattingen daaromtrent, de oudere of »allegorische« en de nieuwere of »biographische« kan Dr. Aalders zich, en dat op exegetische gronden, niet vereenigen. Het resultaat waartoe hij, na nauwkeurige exegese, meent te moeten komen is, dat de profeet bij zijn optreden (H. 1 : 2) het goddelijk bevel ontvangt om in het huwelijk te treden met een vrouw, van wie hem gelijktijdig voorzegd wordt, dat zij hem ontrouw zal worden en die daarom, *prolepties*, »vrouw der hoererijen heet«.

Hosea huwt Gomer en nadat uit dezen echt drie kinderen zijn geboren, wordt de profeet (hoe, zegt A, weten wij niet) gewaar dat Gomer inderdaad een vrouw is zooals hem voorzegd was. Zij verlaat dan het huis van haar man (h. 3 : 2). Daarna ontvangt echter de profeet opnieuw een bevel Gods en wel om haar, de trouwelooze, wederom lief te hebben (h. 3 : 1), waaraan hij gevolg geeft door haar terug te voeren in zijn woning (h. 3 : 2).

Daarbij toont Aalders dan aan waarom hij de overzetting onzer Statenvertaling in h. 3 : 1 „die, bemind zijnde van haren vriend, nochthans overspel doet", — onjuist acht.

Verder bevat de Aflevering een Nalezing over de benoeming van Dr. Eekhof te Leiden en Dr. W. J. Aalders te Groningen en eindigt met Recensiën.

2. C. v. d. Hoeven, Herv. Pred. te Enkhuizen. Handleiding bij Bredée's Bijbelsche Platen. Tweede kwartaal 1915. — J. M. Bredée's Boekhandel en Uitgevers-Mij. Rotterdam.

Omdat ik onlangs deze „Bijbelsche Platen voor onze Christelijke Scholen en Zondagscholen" hier heb besproken, mag ik niet nalaten ook op deze, thans bij die platen verschenen Handleiding de aandacht te vestigen. Metterdaad voorziet deze Handleiding bij het vertellen-naar-de-plaat in een behoefte. Voor iedere plaats geeft zij: Aanteekeningen bij den Tekst; bespreking van de plaat, en een korte schets van de les, die men naar aanleiding van de plaat geven wil.

Ds. v. d. Hoeven is op dit gebied geen onbekende. Reeds vroeger schreef hij de Handleiding bij Bredée's Zondagschoolrooster en ook met deze Handleiding heeft hij zich op verdienstelijke wijze van zijn taak gekweten.

De firma Bredée zal voortgaan met om de 3 maanden een stel van 12 Bijbelsche platen te doen verschijnen en Ds. v. d. Hoeven zal dan telkens voor een Handleiding zorgen.

3. H. Hoekstra, dienaar des Woords bij de Geref. Kerk te Arnheem, Tot prijs Zijner heerlijkheid. Tien Leerredenen over Ephese 1 : 1 — 2 : 10. E. J. Bosch Jbzn. — Nijverdal.

Deze preekenbundel van mijn ouden vriend Hoekstra herinnert mij aan de dagen van opgewekt kerkelijk en ook geestelijk leven, toen ik te Rotterdam in het Verkooplokaal, in den vóórzomer van 1887, den brief aan Ephese, voor de Gereformeerde Kerk, die daar, in het begin van dat jaar, in doleantie was gegaan, in »vervolgstoffen« behandelde.

Toen ik Hoekstra's bundeltje, waarin hij het 1e en de helft van het 2e hoofdstuk bespreekt, op stillen Zondagmiddag in de eenzaamheid van mijn studeerkamer, had doorgelezen, was mijn eerste gedachte: „wat is het toch een zegen, dat wij geen fabriekswaren zijn, dat wij bij alles waarin wij op elkaar lijken, toch ook iets *eigens* hebben". En mijn tweede gedachte was: „wat is dit goed werk".

Hoekstra preekt anders dan 'n ander.

En omdat hij het zoo goed-anders doet, is dit *individueele* zoo bekoorlijk.

Het is niet wat men gewoonlijk „mooi-preeken" noemt.

Het is heelemaal niet „gewoonlijk", maar daarom is het juist zoo frisch en pakt het zóo.

Deze preeken met hun, in de eigen bewoording van den tekst geannonceerde thema's hebben al den schijn van meditaties, en toch zijn het leerredenen.

De „leer" ontbreekt er allerminst in, maar het leer-stuk wordt aan de hoorders steeds zóó toegediend, dat het, ook voor wie geen dogmaticus is van zijn vak, licht verteerbaar is.

Achter de tekstverklaring zit een nauwgezette exegese, maar van al dat studeerkamer-werk merkt men in de preek niets, en toch biedt zij een „opening van het Woord", die den hoorder, als hij thuis zijn Bijbel leest, nog na jaren ten goede zal komen.

'n Afzonderlijke toepassing, liefst met de bekende trias: „wee-wee!", „ach-ach!" en „juich-juich!" houdt Hoekstra er niet op na. De heilzame kruiden liggen door heel de preek heen. De heilzame kruiden, ook voor het „geestelijk leven". En in de onderkenning, in de kennis der voorbehoedmiddelen tegen en der genezing der krankheden van dit leven, toont deze prediker zich een ervaren zielenzorger.

Soms is in deze preeken de „verdeeling" aangegeven en dan makkelijk te onthouden; soms verzwegen, maar ook dan zit er 'n doordacht plan in en toog de prediker allerminst uit, niet wetende waar hij komen zou.

Deze preeken zijn kort, ook 'n deugd.

De taal is zuiver, doch heel-eenvoudig.

Het descriptieve is Hoekstra's *fort* niet.

Maar niettemin zijn deze preeken zóó, dat hun einde eer overvalt, dan dat het met smarte verlangd wordt.

En ten slotte nog dit.

Wat mij in deze preeken ook zoo aantrekt, is de fijne humor, die, zonder aan de waardigheid van toon te hinderen, er hier en daar in spreekt.

In de eerste van het tiental, die over Epheze 1 : 1—4, heet het: »In 't adres van dezen brief moogt ge wel eenige verandering maken".

Toen de prediker dat zoo zei, zal wel 'n enkel hoorder bedenkelijk hebben gekeken.

Misschien zal ook een of ander aankomend theologantje onder zijn gehoor, z'n critische uitgave van het Grieksche N. T. hebben ingezien

Doch dan komt niet de »veranderde lezing«, die theologantje verwacht en Hoekstra heusch ook wel kent.

Maar, uit een oogpunt van pakkend-preeken meesterlijk, komt er dan: »Ge moogt wel lezen: »aan de heiligen die te Arnhem zijn, en geloovigen in Christus Jezus".

Ik kan met 'n goed geweten de lezing van deze leerredenen aanbevelen; ook in vacante gemeenten, waar men „leeskerk" houdt.

Voor die eerste uit den bundel maak ik daaromtrent geen uitzondering; want ik weet, dat de broeders ouderlingen, nooit aan „preeklezen" doen, zonder de preek te hebben gelezen.

G.

Uit de Pers.

In de *Kerkbode van Overijsel en Drente* wordt terecht gewezen op den plicht der ouders om hun kinderen te wennen regelmatig ter kerk te gaan:

Tot een goede Christelijke Opvoeding behoort ook dat men z'n kinderen wenne geregeld ter kerk te gaan.

De kinderen hebben daarin lang niet altijd even veel zin, ja, *gewoonlijk* is de trek om thuis te blijven, of buiten de vrijheid te genieten, veel grooter dan om mede op te gaan naar het huis des gebeds.

Wij kunnen zeggen *helaas!* En met 't volste recht. Doch het blijft niettemin een *feit*: gunstige *uitzonderingen* daargelaten, willen onze kinderen liefst *niet* naar de kerk.

Nu kunnen de ouders daarover gaan jeremieeren, maar daarmee schieten zij geen steek op. Ik geloof nie, dat klaagzangen (niet te verwarre met diepe, innerlijke smart!) ooit een gunstigen invloed op de opvoeding oefenden. En de kinderen vinden zulke klaagzangen akelig vervelend. Zij hebben veel liever een flinken draai om de ooren!

Dus geen jeremiades. Dat baat onzen kinderen niets. Ze zijn ook dikwijls te onwaarachtig. En dan is 't heelemaal mis!

Weet ge, waar onze kinderen wat aan hebben? Aan *beslistheid*, beslistheid van de zijde der ouders. Staat het bij de ouders als een paal boven water, dat Jan, omdat hij nog jong is, of misschien nog, naar de Zondagsc. ool gaat, éénmaal naar de Kerk moet, en Piet, voor wien deze redenen niet gelden, *tweemaal*, dan is die *beslistheid* der ouders de grootste steun voor de kinderen om hun zucht tot kerkverzuim te overwinnen.

Onze taak in dit stukje is dus aangewezen: Ons als ouders te sterken in de overtuiging, dat ook onze kinderen geregeld ter kerk moeten gaan.

Er stelt zich nogal een en ander tegenover. Daar zijn er die redeneeren: Het kind begrijpt er toch niets van, of althans weinig, zoodat het zich verveelt.

Daar is wat van aan! Misschien zelfs v.el. Doch niet alles. Vele kinderen, vooral in wie reeds vroeg de vreeze des Heeren woont, nemen meer van de preek op, dan men gewoonlijk denkt. We lazen laats nog van een man, nu ongeveer 50 jaar, dat een preek over Hab. 3 : 17, 18, de eerste of de tweede, die hij hoorde, niet minder dan 40 jaar geleden, hem sinds dien tijd het genoemde B. bewoord onuitwischbaar in den geest had geprent.

Maar ook benevens dat: Gaat de zegen in Gods huis uitsluitend van het *begrijpen* uit? Is daar niet het huis Gods zelf, dat indruk op de ontvankelijke harten der kinderen maakt; is daar niet de vergadering der gemeente, die sticht; is daar niet de plechtige stilte ondanks zooveel volk, die treft; is daar niet het gemeenschappelijk gezang, dat roert, de plechtige zegen, die verkwikt, het gebed, dat de harten naar boven voert, ook al worden de woorden niet begrepen?

Zeer vele indrukken doet het kinderhart op in het huis des Heeren, wanneer het daar is zooals het behoort: een huis des gebeds, en een huis van veel gepraats e.a veel gelijks. Onze kerken steken in dat opzicht gunstig uit boven vele andere, maar kon het vaak nog niet beter? Zeker, het *gebouw* is niet heilig, maar de *dienst*? Er moet aan den dienst geen heiliging voorafgaan?

Nu is het waar: van indrukken wordt het kind niet zalig. De zaligheid is uit het geloof, en het geloof is uit het gehoor, en het gehoor is uit het Woord Gods. Maar indrukken zijn wel goed om de harten toe te bereiden en ontvankelijk te maken. Ze zijn als de milde regen, die de harde kluit doorweekt en straks verandert in zachte aarde, die het zaad ontvangt en 't gelegenheid geeft de teedere worteltjes te schieten.

Dus al waren 't ook alleen indrukken — des neen — dan nog zou er voldoende reden zijn, om onze kinderen ter kerk te doen gaan.

Daar zijn andere menschen die redeneeren: Och, een mensch moet eigenlijk dan alleen naar de kerk gaan, als hij er *behoefte* aan gevoelt. En die behoefte bestaat bij een kind zoo goed als nooit. Dus... laat de kinderen maar thuis blijven en van Gods heerlijke schepping genieten.

't Is een fraai sophisme!

Hoezeer een oprechte begeerte naar de bediening des Woords de *kostelijkste* genadegave voor den kerkganger is en de beste grond voor een waarachtigen zegen, wij zouden zeggen: Juist die de *minste* behoefte gevoelt, heeft den dienst des Woords het *meeste* noodig.

Daar is zooeven Gods heerlijke schepping genoemd en er is, vooral voor eenige jaren, heel wat geschermd met den tempel van ongekorven hout, waar men God óók kon aanbidden en dienen (en meteen van de mooie natuur genieten!) maar vergeten wij het toch nooit, dat niets ter wereld, noch *in* noch *buiten* huis ons kan bieden, wat ons aangeboden wordt in het huis des Heeren.

Daar spreekt de Verbi Divini Minister, de Dienaar des Goddelijken Woords. Zijn woorden komen ons toe als *rechtstreeks* van God. Hij is de boetprediker, die Gods gerechtigheid doet branden op onze zondige ziel als met rechtstreeksche stralen, maar ook de gezant van Christuswege, die de genade aanbiedt, om niet. Zoo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: laat u met God verzoenen. (2 Cor. 5 : 20).

Ieder mensch, niet het minst hij die het *niet* gevoelt, héeft *behoefte* om voor God gesteld te worden, om rechtstreeks te staan voor den spiegel van Gods Woord, zóó dat hij zich zelf *moet* zien in zijn ware gedaante. De moderne mensch niet minder dan die van Laodicea zegt in zijn hart: Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek. En hij weet niet, dat hij is ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind en naakt.

Zoo is de werkelijke toestand van den mensch.

Dus de behoefte *is* er, onverschillig of ze gevoeld wordt of niet. En juist wie ze *niet* gevoelt voor hem is kerkgaan het *meest* noodzakelijk. Het gaat om zijn *eeuwig wee* of zijn *eeuwig wee*.

We willen niet overdrijven en dus ook acht geven op de vraag: Is dan *buiten* de kerk Gods stem niet te beluisteren. Spreekt dan zijn Woord, dat Hij in de Heilige Schrift ons schonk, niet tot ons? Zeker, de wet blijft nog steeds een tuchtmeester tot Christus en het Evangelie een balsem der geslagen ziele, maar... toch in de kerk is *de* plaats, waar de volle raad Gods aan den zondaar wordt geopenbaard. De mensch is zoo eenzijdig en wil zich zelf zoo licht verschoonen en gerust stellen, bedekt zich zoo gaarne met vijgebladeren om zijn schande te verbergen. Dat is onder de bediening des Woords niet zoo licht mogelijk. Bovenal: opgaan naar het huis des Heeren is overeenkomstig Zijn wil. Er ware hier heel wat meer van te zeggen, maar feitelijk is het niet aan de orde.

Laten wij dus, waar hun eeuwige belangen op het spel staan, onze kinderen *gewennen* geregeld naar de kerk te gaan, en 't hun zoodoende gemakkelijk te maken, om ook op lateren leeftijd de onderlinge bijeenkomst niet na te laten. Leer den jongen de eerste beginselen naar den eisch zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken. (Spr. 22 : 6).

Buitenland.

N.-Amerika. De prediking van Billy Sunday.

Wij vonden in de Amerikaansche *Wachter* de volgende beschrijving van het optreden van Sunday:

„Gij zijt een vreemdeling in de stad? Gij hebt nog nooit een van Sunday's meetings bijgewoond? Gij hebt alleen maar iets bij geruchte van dezen rivival-„evangelist" gehoord? Volg mij dan nu om iets van zijn prediking te vernemen. Gij weet dat gij vroeg gaan moet, als gij nog een plaatsje in den reusachtigen tabernakel zult hebben. De clerk van het hotel waar gij verblijft, heeft het u reeds gezegd, en u in alle kleuren meegedeeld hoe de geheele stad naar hem uitgaat, of, om de Amerikaansche uitdrukking te gebruiken, in zijn „grip" is. Derhalve gaat gij heel vroeg. Maar als gij den „tabernakel" nadert ziet gij, dat reeds duizenden voor de deuren staan te wachten op het oogenblik dat deze geopend zullen worden. Het is gebeurd dat voor den middagdienst van 3 uur, reeds des morgens om 5 uur de menschen aankwamen. Terwijl gij staat te wachten en de menigte steeds meer aangroeit, ziet gij dat alle klassen der maatschappij onder de menigte vertegenwoordigd zijn. Gij ziet daar in de natte sneeuw staan wachten de rijksten en de „most prominent people" van de stad, zoowel als de armsten en nedersten. Allen staan hier zoowel wat toegang als zitplaats betreft op gelijke trap. Er wordt dienaangaande geen onderscheid gemaakt. Hoezeer Sunday ook gevraagd of hoeveel geld hem voor „gereserveerde plaatsen" geboden wordt, hij verwerpt al zulke aanbiedingen. Alleen Corporaties, vereenigingen enz. geeft hij soms voor een bepaalden avond „reserved seats".

Men verveelt zich al wachtende niet. Elk praat druk over de meeting.

Eindelijk gaat de deur open. Breede stroomen gaan naar binnen, waar zij door een groot corps van wel getrainde „ushers" op hun plaats gebracht worden. Als gij goed en wel gezeten zijt en rondziet, raakt gij van de eene verwondering in de andere. Gij dacht in een groote schuur te komen, van binnen maar slecht verlicht, en gij ziet u in een schoone zaal, schitterend electrisch verlicht en met vlaggen en banieren en teksten prachtig versierd. „God haat duisternis", zegt Sunday.

En welk een menschenmenigte! De zaal heeft 10.000 zitplaatsen en nog voor 2 of 3 duizend menschen staanplaats. In een oogenblik is alles tot op het uiterste bezet, en duizenden moeten nog buiten blijven.

Naar het platform ziende valt uw oog daar op een lange witte banier met de woorden „Get Right with God!" Achter het platform is een koor van verscheidene honderden zangers en zangeressen. Als gij even gezeten zijt, doen verschillende uitroepen u naar een kleine deur bij het platform zien en: „Dat is Sunday!" „Here he comes!" Een slanke, middelmatighooge man, keurig gekleed, in elke beweging kraent en electriciteit openbarende ziet gij door de zij-aisle zich naar het platform begeven. Op het platform zijn alreeds een aantal leden van de Sunday-partij tegenwoordig. Want een geheele staf van vaste medewerkers staat Sunday bij zijn arbeid terzijde. Elk heeft in dien staf zijn eigen werk. De een voor voorbereiding van de meetings, de ander voor zang en muziek, de ander voor afzonderlijke meetings enz., enz. Dan rijst het koor op en een zangdienst van een half uur wordt gehouden. Het gezang is indrukwekkend. Het vormt een voornaam deel van een Sunday-campaign. Het koor bestaat uit verscheidene honderden stemmen en wordt door bekwame zangers van de plaats waar de meetings gehouden wordt, reeds weken voordat Sunday met zijn meetings begint, saamgesteld en geoefend. Gedurende de muziek komt er nog een of andere groote society binnen, — het zijn ditmaal oudstrijders, de vaandeldrager met een arm gaat voorop, — zij nemen plaats op de „reserved seats". Gij kunt zien, het treft Sunday, zijn vader was ook in dien oorlog, en bleef er in. Zoo is alles welverzorgd. Voor orde wordt streng gezorgd. Kinderen mogen er niet in de zaal zijn. Naast de zaal is een „checkroom", waar moeders, zooals wij een suitcase checken, hun babies afgeven. Bekwame nurses verzorgen de gecheckde babies. Onder het zingen wordt de collecte gehouden voor de kosten van den tabernakel. Nieuwe melkpannen, die aan den muur hangen, gaan rond, en in een oogenblik is de collecte geschied. Dan wordt aan een van de plaatselijke predikanten, die in grooten getale op of bij het platform zitten, gevraagd te bidden.

Daarna begint Sunday met zijn preek. Hij spreekt eerst betrekkelijk zacht, doch zoo dat hij overal goed gehoord wordt; toch is er iets in den man en in zijn spreken, dat u zegt dat hij spoedig beginnen zal donderslagen en bliksemschichten uit te werpen. Handen en voeten, heel het lichaam raakt van lieverlee in beweging. Als een balspeler, als een vechter, als een athleet die den duivel in eigen persoon voor zich heeft, ziet gij hem over het platform gaan, naar voren komen, zich voorover buigen, zich oprichten, zijn vuisten ballen, met zijn voeten trappen, zijn armen uitstrekken, en zoo meer. „Het schijnt een groot oorlogsschip dat in volle actie en onvermoeide vlugheid ‚broadsides' geeft", zegt iemand.

Uit heel het optreden merkt gij, dat gij met een geweldige persoonlijkheid in dezen spreker te doen hebt. Hij is ten hoogste ernstig in zijn strijd tegen de zonde en om de menschen tot God te roepen. In niets ontziende taal legt hij de zonde in al haar gemeenheid en laagheid en verdorfelijkheid bloot. Dan weer geeft hij geestelijke „tabbestooten" die luide „amens" uit de zaal te voorschijn roepen. Dan weer rake zetten of aangrijpende illustraties die luid applaus doen opgaan. Dan weer zulke eigenaardige vergelijkingen dat een luid gelach de zaal doet schudden. Niet zelden zulke aangrijpende voorvallen, dat een traan in het meest cynische oog opwelt.

Het geheel in een taal die niets met de gewone Engelsche kanseltaal uit te staan heeft; hij spreekt en roept zooals het volk spreekt, zooals het zijn eigenaardige termen heeft, soms termen en woorden zooals balspelers, athleten, het volk uit de achterbuurten, zeelieden, lumberjacks, enz., gebruiken. Hij wordt zoo warm dat zijn kraag weldra flauw valt, terwijl het zweet van zijn gericht loopt. Af gaat in eenmaal kraag; en uit gaat de jas; en hij preekt in zijn overhemd zonder ophouden door. En terwijl hij de punten van zijn prediking bij zijn gehoor thuisbrengt, slaat hij op de lessenaar dat de spanen er afvliegen.

Na een goed uur is hij klaar.

Een even eigenaardig gebed volgt. Dan roept hij de zondaars tot bekeering, en die beloven willen een nieuw leven te willen leiden en zich aan Christus over te geven, worden verzocht naar voren te komen, en hem de hand te geven. Een korte pauze met aangrijpende stilte volgt en dan komen zij naar voren, eerst enkelen, dan meer, eindelijk geheele getallen. Oude mannen, jonge meisjes, armen, rijken, mannen, vrouwen, oud-strijders, business-mannen, politiemannen, tramps, society-ladies, winkelmeisjes, alle soort. Zij krijgen van de ushers kaarten om hun naam en adres in te vullen en den naam van de kerk waartoe zij wenschen te behooren; welke kaarten straks weer opgehaald worden. Sunday spreekt hun toe om bij de goede keuze te volharden en bidt Gods leiding over hen. Dan is er veel handgeven en blijdschap van vrienden en bekenden en predikanten. Dan zingen en men gaat uiteen".

— De Presbyteriaansche kerk en het Union Seminary.

We schreven over den strijd die in de Presbyteriaansche kerk is ontbrand, welke werd ingeluid door een oproeping van predikanten en gemeenteleden om de hoofdwaarheden die de christelijke Kerk belijdt, te handhaven, terwijl de gemeenten vermaand worden geen predikanten van de moderne richting te beroepen. De groote Presbyteriaansche kerk heeft zich in de laatste jaren ijverig betoond in het stichten van kerkgebouwen; zij legde zich toe op philantrophie; ook op sociaal gebied trachtte zij zich verdienstelijk te maken, inmiddels drong echter het modernisme in haar veste binnen, en de tegenstand dien men van rechtzinnige zijde daartegen bood, was niet krachtig.

Daarin is verandering gekomen. In verband hiermede wordt met gespannen verwachting de samenkomst der General Assembly te gemoet gezien. Onder de belangrijke quaesties die op deze algemeene synode zullen ter sprake komen, behoort de verhouding van de Union Seminary tot de Presbyteriaansche kerk. Dit Seminarium te New-York gevestigd, verbrak den band met de Presbyteriaansche kerk. Maar niettemin oefenden enkele hoogleeraren aan deze inrichting verbonden, invloed uit op het Presbyterium (classis) voor New-York. De hoogleeraren wisten in die Classis te bewerken, dat hunne leerlingen door de poort dier classis de Presbyteriaansche kerk binnenkwamen, en de leerlingen waren over het algemeen puur modern.

Door de Algemeene Synode die te Atlantis gehouden werd, is eene commissie benoemd om de verhouding waarin de Union Seminary tot de Presbyteriaansche Kerk staat, te onderzoeken uit een Staatsrechterlijk, dogmatisch en kerkrechtelijk oogpunt. Twee jaren lang heeft deze commissie, saamgesteld uit bekwame leeraars en leden der Presbyteriaansche kerk, waaronder advocaten van naam, gearbeid en zij is nu in staat om met een eenstemmig advies voor de nieuwe Synode te komen.

Onder de vragen die deze commissie had te onderzoeken, is ook deze, of er fondsen zijn gegeven aan Union Seminary, waarover de Presbyteriaansche kerk te beschikken heeft. Wanneer dit het geval blijkt te zijn, dan heeft de Presbyteriaansche kerk het recht te zorgen, dat deze fondsen gebruikt worden in overeenstemming met de belijdenis dier Kerk. Zij heeft dan in te grijpen en het Union Seminary tot een instelling te maken die de Presbyteriaansche kerk dienen kan.

Blijkt het uit het rapport, dat er geen fondsen zijn, waarover de Presbyteriaansche kerk het zeggenschap heeft, dan behoort zij elken band met het Seminarie los te maken, gelijk het Seminarie van zijn zijde alle betrekking met de Presbyteriaansche kerk verbrak. Hieruit zou niet moeten volgen, dat men geen candidaten van het Union Seminary zou willen toelaten tot den dienst des Woords — in de Geref. Kerk moet het beginsel van vrije studie heerschen — maar men zal den candidaatsbul van dat Seminarie niet langer kunnen accepteeren.

Met belangstelling zien wij de besluiten van de algemeene synode te Buffalo tegemoet.

GEMENGD NIEUWS

Geheelonthouding. In den Staat Michigan moesten op de 1sten Mei 342 lokalen waar men alcoholische drank verkocht, gesloten worden.

Zoo is dan ook een groot deel van Michigan „droog" geworden. De geheelhoudersbeweging heeft in den laatsten tijd veel overwinningen te boeken. Dat Rusland den sterken drank heeft verboden, dat het Engelsche hof het voorbeeld gaf van geheelonthouding, dat in Frankrijk de absinth buiten de deur is gezet, zijn verblijdende dingen. In N.-Amerika werd in de volksvertegenwoordiging een voorstel gedaan om door de geheele Vereenige Staten heen het verbruik en het verkoopen van alcoholische dranken te verbieden; het kon niet de meerderheid verwerven, maar er werden toch vele stemmen op uitgebracht.

Troostbond. De »Evangelische Troostbond", die in Berlijn zijn zetel heeft, heeft ten doel in de Evangelische landstreek van Fruisen te zorgen, dat bij sterfgevallen de achterblijvenden gratis christelijke troostschriften ontvangen.

Winckel.

Officieele Berichten.

VELDPREDIKING.

Verleende hulp in de maanden Maart—April 1915:

De Kerk te Tilburg werd bijgestaan door:

7 Maart Ds. Postema, van Beilen, Dr. Kuyper, van Rotterdam, Ds. Thijs, van Hattem, Ds. Bulder van Vroomshoop.
14 » Ds. Rullmann, van Utrecht, Ds. Buitenhuis, van Vreeswijk, Ds. Heij, van Tienhoven, Ds. de Jager, van Wolfaartsdijk.
21 » Ds. Miedema, van Groningen, Ds. Kapteijn, van Giessendam, Ds. Popma, van Oudega (W.), Oef. Koster, van Valthermond.
28 » Prop. van Vollenhoven, van Amsterdam, Ds. Wielenga, van Hazerswoude, Ds. Goslinga, van Schiedam, Ds. Groeneveld, van Oenkerk.
11 April Ds. v. d. Boom, van Uithuizermeeden, Ds. Scheepsma, van Roodeschool, Ds. v. d. Berg, van Landsmeer, Ds. Prins, van Oudega (Sm.).
18 » Ds. Klaarhamer, van Wommels, Ds. Middelkoop, van Nijkerk, Ds. de Boer, van Garrelsweer.
25 » Ds. Ploos van Amstel, van Ulrum, Prop. v. Vollenhoven, van Amsterdam, Ds. Rietberg, van Koudekerk.

De Kerk te Eindhoven door:

7 Maart Ds. Jansen, van Bierum.
14 » Ds. Westerbeek v. Eerten, van Kampen.
21 » Ds. Vermaat, van Makkum.
28 » Ds. Binnema, van Munnikezijl.
11 April Ds. Heeres, van De Lier.
25 » Ds. Korfker, van Gauw.

De Kerk te Breda door:

11 April Ds. v. Setten, van Bergambacht.
18 » Ds. Vrieling, van Scheemda.

De Kerken te Hellevoetsluis en Nieuw-Helvoet door:

28 Maart Ds. v. Pernis, van Heerjansdam.
25 April Ds. Koster, van Maassluis.

Te Roosendaal (N.-Br.) door:

7 Maart Ds. Jongbloed, van Deventer.
14 » Ds. Esselink, van Wateringen.
21 » Ds. Dalhuijzen, van Nieuwerkerk a.d. IJsel.
28 » Ds. Treuning, van Olst.
11 April Ds. Buwalda, van Exmorra.
18 » Ds. Sijbrandy, van Zegwaart.
25 » Ds. Jansen, van Zevenhuizen.

De Kerk te Briello door:

11 April Ds. Sluijter, van Maassluis.

De Kerk te Rockanje door:

18 April Ds. Dekker, van N.-Vennep.

Deze dankbaar aanvaarde bijstand stelde in staat hulp te verleenen in de veldprediking, behalve in de boven reeds genoemde plaatsen, te Berkel, Udenhout, Moergestel, Oisterwijk, Riel, Alphen, Baarle-Nassau, Reusel, Hapert, Thorn, Neeritter, Grathem, Weebosch, Bergeijk, Luijksgestel, Borkel, Valkenswaard, Soerendock, Budel, Helmond, Geldrop, Gilze-Rijen.

In overleg met de heeren Veldpredikers is voor de maanden Mei—Juni ook reeds in alle behoeften aan hulp regelend voorzien. Zullen echter intijds de diensten voor de zomer- en herfstmaanden kunnen worden geregeld, dan is een vroegtijdige opgave van de bereidvaardige kerken en predikanten niet ongewenscht.

De Kerken gelieven die opgave te adresseeren aan den *Secretaris, Dr. A. H. van Minnen te 's-Gravenzande*, en *niet* aan ondergeteekende, die zich belast heeft met de *nadere regeling der plaatsing*.

Namens Deputaten der Generale Synode ad hoc,
T. GERBER.

's-Bosch, 10 Mei 1915.

Korte notulen van de vergadering der Gereformeerde kerken in de classe Barendrecht, gehouden te Barendrecht 5 Mei 1915.

1. Dr. Greydanus opent namens de roepende kerk van Zuid-Beyerland de vergadering. Gezongen wordt Ps. 69 : 14. Gelezen Jesaja 62. De praeses gaat voor in gebed.

2. Op verzoek van den praeses zien Di Goote en Heidema de credentiebrieven na. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Twee kerken hebben een instructie.

3. Het moderamen bestaat uit Dr. Greydanus praeses, Ds. Steenhuis scriba en Runia assessor.

4. De actuarius leest de notulen der vorige vergadering. Ze worden geteekend.

5. De volgende aanvragen om vervulling van vacaturebeurten worden toegestaan. Aan de kerk van Strijen drie, Zuid-Beyerland twee, Ridderkerk drie, Klaaswaal drie en classe Brielle voorloopig een.

6. Aan de orde komt het examen van den eerw. heer Joh. Dam, theol. candidaat te Zuid-Beyerland. De vereischte stukken zijn ter tafel. Een predikatie wordt voorgedragen over 1 Joh. 2 : 17. Voor de uitlegging van het Nieuwe Testament examineert Ds. Steenhuis naar Gal. 5; voor de dogmatiek Dr. Greydanus, en voor de uitlegging van het Oude Testament Ds. Kunst. Enkele broeders doen navragen. Nadat de vragen naar de beweegredenen die broeder Dam leidden om te staan naar het ambt bevredigend zijn beantwoord en broeder Dam belooft heeft niets te zullen leeren strijdig met de Gereformeerde belijdenis, wordt hem het besluit der classe meegedeeld, waarbij hij met alle stemmen beroepbaar wordt gesteld in de Gereformeerde kerken. De vergadering zingt hem Ps. 134 : 3 toe.

7. Ds. Steenhuis gaat voor in gebed. Na den maaltijd dankt Ds. Sleeswijk Visser.

8. In de vergadering komt Dr. Esser, missionair predikant van Rotterdam in samenwerking met de kerken in Zuid-Holland (Z.). Dr. Esser spreekt de vergadering toe. Doel van zijn komst is, vóór zijn wederkeer naar Indie de kerken in vergadering te ontmoeten en van ze afscheid te nemen na de bespreking van den zendingsarbeid. De praeses beantwoordt het gesprokene.

9. Een bericht van de classe Schiedam wordt voor kennisgeving aangenomen.

10. De kennisgeving van de kerk Schiedam wordt gelezen, dat de Part. Synode D.V. op 22 en 23 Juni a.s. te Schiedam zal worden gehouden. Er zijn dezerzijds geen punten op het agendum te brengen.

11. Aan de orde komt het verslag van deputaten naar art. 11 en 13 over 1914—1915. Dit wordt voor kennisgeving aangenomen.

12. In behandeling komt de begrooting van